

התקינו בדוד דניך

גליון לד • שנה א'

פרשת ויקרא
תשפ"ה לפ"קהוצאה לאור
חידושי תורה
של בעלי בתים
העושים תורתם
קבע ומלאכתם
עראי

מדור תורתם קבע

הקב"ה רצה שבנ"י יקחו את רכוש מצרים כדי שיהא להם ממזן רב לצורך קיום המצוות

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (שמות יא, ב). כבר עמדו המפרשים בענין זה, לבאר מדוע עשה ה' ככה לגנוב דעת המצרים לקחת רכושם בדרך שאלה על מנת להחזיר, ותייצו בזה בכמה אופנים (עי' אוה"ח הק' שמות ג, יח, ובאבן עזרא שם כב ועוד), אמנם קשה לי עוד, דהן אמת שלא היה בזה צד איסור מאיזה טעם שיהיה, אבל סוף סוף מה זה שאמר הקב"ה לשון שאלה, והרי באמת לא לקחוהו בדרך שאלה דהדר בעינא, ונמצא דהוה כשפת שקר ח"ו (ועי' כלי יקר שם).

ויש לומר בהקדם מה דמתאמרא משמיה דהרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זללה"ה שביאר הכתוב (תהלים קיט, קמ) 'צרופה אמרתך מאוד ועבדך אהבה', דהנה עבור קיום התורה והמצוות לקנות טלית נאה ואתרוג וכדומה, ובפרט עבור קיום מצות שבין אדם לחבירו וכגון צדקה וגמילות חסדים, וכן כדי לגדל הבנים על דרך התורה והיראה, נצרך לו לאדם ממזן רב, וזהו 'צרופה אמרתך מאוד', 'צרופה' הוא מלשון 'כסף צרוף' (שם יב, ז), 'אמרתך' היינו התורה הקדושה, 'מאוד' מלשון 'בכל מאודך' (דברים ו, ה) שדרשו חז"ל (ברכות נד). בכל ממזון, ומכיון שכסף מרובה נצרך לקיום התורה, על כן 'ועבדך אהבה', ר"ל

- המשך בעמוד ב' <

מבוא: בשער התורה

חילוקי דעות אם להעדיף לימוד סדר קדשים

ויקרא אל משה, מקרא קודש זה הוא פתח השער לכל תנוקות של בית רבן המתחילים את צעדיהם הראשונים בעסק התורה הקדושה, זהו הגירסא דינקותא של כל אחד ואחד מאתנו, ועל יסוד זה הושתת כל בנין וארמון של תורה בישראל, וכמו שכתב הש"ך בהל' תלמוד תורה (י"ד רמ"ה סק"ח) וז"ל, כתב הכל בו סי' ע"ד מתחילין לו מספר ויקרא, שכן אמרו רבנן ז"ל (ויק"ד ז, א) מתחילין לתינוקות מספר ויקרא לפי שאמר הקדוש ברוך הוא יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות, וכן נהגו עכשיו עכ"ל, ובכללי יקר פירש בזה וז"ל, ובילקוט מסיק למה מתחילין התינוקות ללמוד מן פר' קרבנות, מה הקרבנות טהורים אף התינוקות כן וכו', בעבור זה האל"ף קטנה, רמז שהקטנים יתחילו כאן, ולימוד זה הוא בראש כאל"ף ראש לאותיות עכ"ל, וכן הוא בש"ך על התורה וז"ל, ויקרא א' של ויקרא זעירא, רמז להתחלת הקטנים מספר ויקרא שהוא ספר הקרבנות, והיה העולם עומד בזכות הקרבנות, עכשיו שאין קרבנות הוא עומד בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן, ואותו הבל הוא כמעשה הקרבנות, כמו שאמר במדרש (ויקרא רבה א ז) יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים עכ"ל.

אמנם השאלה הנשאלת היא האם דוקא לילדים קטנים יש ענין להתחיל בלימוד עניני קדשים מטעם הנ"ל, אבל לגדולים באים בשנים אין שום ענין מיוחד להעדיף העסק בסדר קדשים יותר משאר סדרים, ואולי אף אדרבה, יותר מומלץ דוקא להתעסק בסדר מועד ונזיקין וכדומה הנוגעים יותר למעשה כהיום הזה מאשר לעסוק בסדר קדשים המוגדר כ'הילכתא למשיחא', או דילמא אין חילוק בין קטנים לגדולים, ואף ללומדים ותיקים נאמר שיש ענין גדול להשליך את עצמו בים התלמוד בהמסכתות שבסדר קדשים, ומבחינה מסוימת יתכן שאף יש להעדיף העסק בסדר קדשים על פני שאר סדרים.

המציאות היא שבמשך כל השנים לא רבו העוסקים בסדר קדשים, וכבר מצינו התחייסות לזה בפירוש התרומות הדשן בפרשתו, ונותן טעם פשוט להסביר המציאות, וז"ל, דרש מורי יצ"ו דאל"ף זעירא ר"ל מעט, דסדר קדשים וסדר טהרות לימוד חמור ולכן נקראים חכמה ודעת (עי' שבת לא), ולפי שהן חמורים למודם זעיר ואפילו הכי מעט עכ"ל. פשוט משום שהוא לימוד חמור לא קפצו עלה הלומדים.

אמנם במשך מאה השנים האחרונות הפכה שאלה זו להיות יותר בעולם המציאות, ומבחינה מסוימת יותר ניתן

- המשך בעמוד ב' <

לכנותה בשם 'שערוריה' מאשר בשם 'שאלה', והיא מחמת שהכהן הגדול מאחזי רבינו החפץ חיים זצ"ל התחיל לפעול פעולות נשגבות להכניס בהיכלי התורה הלימוד בסדר קדשים, והרעיון פגשה בתומכים נלהבים מצד אחד, ובמתנגדים בתוקף מצד אחר, וכמובן מאילוי שלא לנו להכריע בשאלות כאלו, והננו רק להציע איזה נימוקים וטעמים לכל אחד מהצדדים שמצאנו אגב חיפושינו בספרי רבותינו ודברי תלמידיהם שומעי לקחם.

פשטות החילוקי דעות בענין זה נסובה סביב עוצם החשיבות בלימוד סדר קדשים כמבואר בכמה מאמרי חז"ל כדלהלן מצד אחד, ולעומתה הנחיצות להשיקיע עיקר העסק בענינים הנוגעים למעשה ממש מדי יום ביומו ומדי מועד במועדו. ובעצם כבר ניתן למצוא גרעיני החילוקי דעות בזה בתקופות קדומות ביותר. השאלה הנצבת אם מחובתינו להקדים הלימוד בענינים הנוגעים למעשה או לא, נפלא הדבר שיש בזה מחלוקת גלו' בין רבינו החובת הלבבות עם רבינו החתם סופר - שבפשטות הרי זו המקרה היחיד בו מביע החתם סופר דעה אחרת מהחובת הלבבות שהיה כל כולו דבוק בדבריו הקדושים - בהקדמה לחובת הלבבות כתוב לאמר, ונשאל אחד מן החכמים על שאלה נכרית מענין דין הגרושין, והשיב את שואלו, אתה האיש השואל על מה שלא זיקנו אם לא ידענו, הידעת כל מה שאתה חייב לדעתו מן המצוות אשר אינך רשאי להתעלם מהן ואין ראוי לך לפשוט בהן, עד שנפנית לחשוב בשאלות נכריות אשר לא תקנה בהן מעלה יתירה בתורתך ואמונתך ולא תתקן בהן מעוות במידות נפשך, והנה אני נשבע, כי מחמש ושלשים שנה אני מתעסק במה שצריך לי ממצוות תורתך, ואתה יודע רוב טרחי בעיון ורוב הספרים אצלי, ולא פניתי לבי למה שפנית לבך לשאול עליו, והאריך להוכיחו ולביישו על זה עכ"ל.

וכתב על זה החתם סופר בפ' בחקתי (כו א) וז"ל, לאפוקי ממ"ש חובת הלבבות ז"ל והזהיר מהיות כל עסקנו בידיעת הדינים הנכרים ושאלות הזרות, כגון דיני גטין וכדומה, אלא יהי' כל עסקנו בעיוניות, ולכשיבוא שאלה כזו לידנו נעייין בה. והנה במחילת כבוד החסיד ההוא, לא זה הדרך סלולה אשר חפץ ה' ואשר כבשוהו רז"ל וקבעו בש"ס איבעיא להו רגלו א' בתוך נ' אמה ורגלו א' חוץ לנ' אמה מהו [ב"ב כג:]; וגופו תיש ופניו אדם מהו [נדה כג:]; וכה"ג רוב שקלא וטר' שבש"ס, כי ידעו חז"ל שידיעת דברים אלו זהו האושר האמת, וזה

הוא המביא לאדם להבת לבו ביראת ה' כל היום ודביקות בשמו הגדול, ובתנאי שתהי' תחלת כוונתו לשם ה' ותל"מ, כי אם יעסוק בתורה בענינים כאלו וממילא ידובק בהי"ת, כי הדבק בתורתו דבק בו יתברך, ויהי' הדינים חביבים עליו באופן שירצה להכין לו, אם אולי יזדמן כזה מה יעשה, ולא שיהי' צריך לעיין עליו בשעת מעשה עכ"ל ועיי"ש עוד. וראה גם מ"ש החיד"א בעבודת הקדש (צפורן שמיר אצבע קטנה אות מ"ח) וז"ל, הסימן לראות אם האדם עוסק בתורה לשמה או לא הוא אם ראינו השתדלותו ויגיעתו בתורה הרבה ועוסק בהלכות שאינם צריכים כמו קדשים וטהרות בזמן הזה עכ"ל. הרי לפנינו חילוקי דעות אם לעמוד ולהתייגע בחלקי התורה שאינם נוגעים למעשה או לא.

אך למען האמת קשה לקבוע שדעת החפץ חיים היתה להעדיף לימוד סדר קדשים אף קודם לימוד הענינים הנוגעים למעשה, שהרי בעצמו כתב בהקדמה למשנה ברורה וז"ל, והנה אף שלימוד התורה הוא שכל מה שהאדם לומד אפילו בקדשים ובטהרות הוא מקיים מצות עשה דתלמוד תורה, מ"מ עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה וכו', לפ"ז נראה בעליל דחלק אורח חיים הוא היותר מוקדם ללימוד לכל, אף שכל ד' חלקי שו"ע הם נצרכים למעשה, מ"מ חלק זה הוא מוקדם לכל כי ידיעתו הוא הכרחי בכל יום מימי חייו לקיום התורה ובלעדו לא ירים איש הישראלי את ידו ואת רגלו עכ"ל.

אבל עם כל זה ראה החפץ חיים לנחיצות גדול לעורר לבב העם לקבוע לימודם בסדר קדשים, והדפיס מודעות 'קול קורא' לייסד כוללים ללימוד קדשים, ובעצמו ייסד כולל לאברכים ללימוד קדשים, ולשם זה חיבר את חיבורו 'ליקוטי הלכות', שהוא כדוגמת הרי"ף לסדר קדשים, ובהשפעתו חיבר חתנו הגאון ר' אהרן הכהן קגן ז"ל את החיבור 'עבודת הקרבנות' המבאר כל סדר העבודה בלשון קצר וצח.

ומצינו בדברי החפץ חיים כמה נימוקים לגודל החשיבות ללימוד סדר קדשים, במבוא לספרו ליקוטי הלכות הנקרא בשם 'תורה אור' ייסד כמה פרקים להקיף את הנושא מכל הצדדים, ונעתיק איזה כותרות למקצת מן הי"ד פרקים, לקבל קצת מושג על דעת תורתו הק' להחשיב במאוד הלימוד בסדר קדשים, פרק א' בו יבואר שהלימוד בעניני הקרבנות חושב הקב"ה כאלו מקריבו בפועל ויש בלימוד הזה במה מעלות יתרות, ובו הביא מאמרי חז"ל הידועים בענין זה, כמו הגמרא במסכת מנחות (דף קי.) בכל מקום מוקטר מוגש לשמי, בכל מקום סלקא דעתך, אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה

בעבור כן אוהב מאיר'ל כסף, כן אמר הרה"ק על עצמו, ודפח"ח.

והנה איתא בגמרא (שם ט) 'דבר נא באזני העם' וגו', אמרי דבי רבי ינאי אין נא' אלא לשון בקשה, אמר לו הקב"ה למשה בבקשה ממך לך ואמור להם לישראל בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב וכו', ומזה נראה דלולא שבא משה לפניו בבקשה מיוחדת שיקחו רכוש מצרים, לא היו בני מתרצים ליקח רכוש מצרים, אף אם היה היכולת בידם לקחת.

ולפי האמור אפשר לומר בטעם הדבר, שלכן לא היו בני ישראל מתרצים ליקח רכוש מצרים, מפני שהיה כל הענין של כסף וזהב מאוס ונמאס בעיניהם, והיו חושבים דמה להם להטריח את עצמם בצאתם ממצרים ליקח עמהם משאות גדולות של כסף וזהב. אף על זה ביקש הקב"ה דאף על פי כן יקחו רכוש מצרים, דאף שהאמת כן הוא שכסף וזהב מצד עצמם אין בהם שום חפץ, מכל מקום יש צורך בהם כדי לקיים מצות התורה שנצרך בשבילם רוב כסף וזהב כאמור.

והנה מצינו דענין קיום המצות נקרא בלשון 'שאלה', ועל דרך הכתוב (דברים י, יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך' וגו', וזהו שרמז הכתוב 'דבר נא באזני העם וישאלו' וגו', כלומר שישתדלו ליקח רכוש מצרים כלי כסף וכלי זהב, בכדי שיוכלו לקיים בהם את המצות שהקב"ה 'שואל' מהם, שלזה יש צורך לממון רב.

(הרה"ח ר' נפתלי משה ווייס הי"ו)

בכל מקום מעלה אני עליהן כאילו מקטריין ומגישיין לשמי ע"כ. ומסיים הפרק בזה"ל, מכל זה נוכל להתבונן עד כמה צריך האדם להזדרז ללימוד הסדר קדשים, שעושה בזה נחת רוח להקב"ה שהוא משתוקק שבזמן שבת המקדש חרב יעסקו בניו על כל פנים בהלכות הקודש והמקדש וימחול להם עונותיהם, וגם שיש בו שני המעלות ביחד מעלת התורה ומעלת הקרבנות שעל ידי הלימוד יחשוב לו הקב"ה כאלו הקריב ממש עכ"ל.

פרק ב, בו יבואר כמה נחשב היה הלימוד הזה כדורות הראשונים וביטול טענות המתרשלים

מזה. פרק ג', בו יבואר שלימוד עניני הקרבנות מציל לאדם מכל הקטרוגין שיש עליו. פרק ד', בו יבואר שחיוב לימוד הסדר הזה גדול מפני שעל ידי זה נשלם להאדם הרמ"ח מצות עשה ובה תושלם קדושת נפשו לעתיד. פרק י', בו יבואר שעניני הקרבנות או לימוד הלכותיה הוא מקרב הגאולה, ועיי"ש באורך.

עוד נעתיק מקצת ממכתבו של החפץ חיים שערך למרא דארעא קדישא הגאון ר' יוסף חיים זאנענפעלד זצ"ל וז"ל, והנה ידעתי את התשובות אשר ישיבו המתרשלים בזה, כי בימינו טרדות הזמן מרובות ואין מספיק ללמוד הכל, ע"כ משפט הקדימה להלכות הנהוגות בזמן הזה, אבל על זה אשאל, הלא מצינו כמה מסכתות בש"ס אשר רובם אינם שייכים בזמננו למעשה, כמו רוב מס' סנהדרין ומס' מכות ורוב יבמות ועוד כהנה אשר אינם נהוגות בזמן הזה, ואעפ"כ לומדים אותם בעניין כיאות, ולמה יגרע חלק קדשים, הלכות קרבנות, ומלבד כל זה משמע בגמרא שסדר זה היה נחשב להם ללימוד למעשה כמו סדר מועד, נשים, נזיקין (והוא הכל מטעם שכיון שהקב"ה מקבל הלימוד לקרבן כמו בזמן הבית, אין אנו יכולים לפטור עצמנו מלמוד הזה, כמו שלא היו יכולים לפטור עצמם מן הקרבן בזמן הבית). והוא בב"מ (ק"ד), דאשכח רבה בר אבוא לאליהו וכו' ושאל אותו אליהו, למה לא למד סדר טהרות, והשיבו, בארבעה לא מצינא בשיתא מצינא. ופירש"י: "בארבעה, בגירסא דארבעה סדרים, כגון מועד, נשים, נזיקין, שהם נוהגות בזמן הזה כבזמן הבית, וקדשים נמי, כדכתיב ובכל מקום מקטר מגש לשמי, ואמרינן (מנחות ק): אלו ת"ח העוסקים בהלכות עבודה, מעלה עליהן הכתוב כאילו מקריבין אותן בבית המקדש. בשיתא מצינא, זרעים אינו נוהג בחו"ל וכן טהרות", עכ"ל. הרי דסדר קדשים היו לומדים כמו שאר סדרים, ומטעם זה סידרו רב אשי ורבינא גמרא על סדר קדשים לדורות הבאים, מה שלא עשו כן בזרעים וטהרות, אף שהיה להם תליסר מתיבתין על מס' עוקצין כדאיתא בברכות (דף כ), וע"כ מטעם הנ"ל, דלימוד קדשים נחשב לישראל כאלו מקריבין עוד הקרבנות.

ומלבד כל זאת הלא אנו מצפין ומחכין לישועה וכו', אם היה הקיווי באמת בלבו שיבא מהרה משיח צדקינו, בודאי היה כל אחד מחזר את הסדר הזה בכל כחו, לא מיבעי הכהנים, אף ת"ח הישראלים, כי הכהנים הרבה מהם הדייטות, ולמי יבואו הכהנים לשאול איך להתנהג, אם לא לת"ח שהם יורו להם כל סדר עבודה והלכותיה.

ומלבד כל זה סדר קדשים הוא כעת כמת מצוה נגד שאר הסדרים שלומדים אותם אלפים ורבות מישראל בעיון, ומדקדקים בהם שיהיו בקיאים בהם הלכה למעשה, ואלו הסדר הזה לא נמצא אף אחד מאלף, שילמוד אותו בעיון להלכה ולהיות בקיא בהלכותיה, וכמה גדול עניין הלימוד ההוא, וכמו שכתב הספר חסידים סימן רס"א "אהוב את המצוה הדומה למת מצוה, שאין לה עוסקים, כגון שתראה מצוה בזויה או תורה שאין לה עוסקים, כגון שתראה שבני עירך לומדים מועד וסדר נשים, תלמוד סדר קדשים וכו' ותקבל שכר כנגד כולם, כי הם דוגמת מת מצוה אותן מסכתות ואותן הלכות שבני אדם אין רגילין בהן עכ"ל.

ולעומת זה היו הרבה גדולי ישראל שבפירושו לא תמכו ברעיון זה, והמציאות הוא שבדרך כלל לא הכניסו בהשיבות והכוללים סדרי לימוד בסדר קדשים, ואף המכה בפטיש להכרעתו של רביה"ק מסאטמאר ז"ע לייסד כוללים לאברכים היה מחמת שקבוצת אברכים מתלמידיו הלכו ללמוד בכלל קדשים של חתנו של החפץ חיים ז"ל, ורבינו לא היה דעתו נוחה בזה באמרו - כפי עדותם של האברכים הגה"צ משאפראן ז"ל והגה"צ ר' מיכל ליבערמאן ז"ל מבעסערמין - הלא בביאת המשיח יקומו לתחי' משה ואהרן וכל קדושי עמו, ויהיו די והותר כהנים הבקיאים בסדר העבודה ולא יצטרכו להוראותינו הדלות לדעת את המעשה אשר יעשו. ובכלל היה דעת קדשו שאברכים צריכין לקבוע עיקר לימודם בהלכות הנוגעות, כמ"ש בהקדמה לספה"ק ויואל משה שזהו הסיבה שלא נתבאר היטב בפוסקים האיסור של השלש שבועות כמ"ש הטור (י"ד סי' של"ב) בדין לקט שכחה פאה שבשביל שהאינדא אין נוהגים בהם לפי שהרוב נכרים לפיכך אין רצונו להאריך בדינים אלו, ומביא שם החובת הלבבות הנ"ל, וכן הגמרא בבא מציעא הנ"ל בארבעה לא מצינא בשיתא מצינא עיי"ש.

והנה כבר הארכנו הרבה בנקודה זו של הלימוד למעשה או לא, אבל יש עוד נקודות אשר בעבורו נחלקו אם להעדיף לימוד סדר קדשים, והיא מצד חלק איכות הלימוד שבו, וכמו שדרש א' מגדולי דורינו שליט"א בחשיבות הלימוד בסדר קדשים לאמור, כי לימוד הדרשות בקדשים הינו חכמה עמוקה וניתן לפלפל בהם הרבה ולהגדיר הגדרות דקות ומורכבות, יש הבדל גדול בין הלימוד בנשים נזיקין ללימוד קדשים, לימוד סדר קדשים מחייב את הלומד להיצמד לכתוב, ולשאוב את ההגדרות מתוך מה שכתוב, זאת לעומת הלימוד בנשים נזיקין בהם הלומד יכול להתרגל לומר סברות, וכך הוא עלול לסטות לעיתים מהאמת. ללימוד סדר קדשים יש

השפעה על דרך הלימוד של בן תורה היות והוא מרגיל את הלומד, ליישר את השכל עכ"ד.

ומסיבה זו יש מי שהבינו מה שבבריסק שמו עיקר הדגוש על לימוד סדר קדשים, ויצאו לאור על אותן המסכתות הספרים הנפלאים של הגרי"ז והגרמ"ד ז"ל לבית בריסק, ועוד, ופשטות ההבנה היא שהדרך הלימוד של הגר"ח הלוי ז"ל מתאימה ביותר לסדר קדשים.

אמנם בהספר עמוד עמדי שנתחבר ע"י א' ממקורבי הגרמ"ד הלוי מבריסק ז"ל, שולל דעת זה שכותב (ע' נ"א) וז"ל, וזאת למודעי הנה אף שבישיבות בריסק הקדושות לומדים בעיקר סדר קדשים, זבחים מנחות וכדומה, הנה הדרך והשיטה שפתח לנו מרן הגר"ח זצוקללה"ה מבריסק היא הדרך והיא השיטה בכל התורה כולה, גם בסדרי התלמוד זרעים מועד נשים נזיקין וטהרות, והיא הדרך להבין כל דברי רש"י, תוס', ועוד ועוד, אלא שהיתה סיבה מאת ה' שהדרך נתפשטה דרך סדר קדשים דוקא, וביותר דרך דברי הרמב"ם, כך קיבלתי מרבנו עטרת ישראל והדרו רבי משולם דוד סאלאוויציק שליט"א ממשין ומנחיל יחד עם אחיו הגאונים ראשי ישיבות בריסק את דרך מרן הגר"ח מבריסק לדורות, רבינו שליט"א גם ביאר לי הטעם שהיה עיקר הלימוד בסדר קדשים, קודם כל הוא שלל את כל הדברים הנאמרים בציבור כאילו הדרך של מרן הגר"ח מתאימה בעיקר לסדר קדשים, ושלל זאת לחלוטין, אדרבא, הוא אמר בשם האבא מרן הרב מבריסק הדרך של ביאור עומק הפשט בדרך בריסק מישך שייכא לכל חלקי התורה ממש, אמנם הרב מבריסק סבר כי באותם סדרים בהם יש כבר מהלכים שונים של קהילות שונות וישיבות קדושות מחוגים שונים, אין רואים את הדרה וחידושה של הדרך הבריסקאית העמוקה, משא"כ בסדר קדשים אשר שם לא היו ידועים מהלכים אחרים, שם האירה לכל הלומדים שלהבת האור החדש שהאיר מבית מדרשו של מרן הגר"ח, ממילא היו הדברים מאירים לכל המעיינים האמיתיים להתבונן עלפי דרך זו גם בשאר סדרי התלמוד ועיי"ש מה שהאריך עוד.

כאמור, למעשה יתנהג כל א' עפ"י הוראות רבותיו, ועל כל פנים בפרשיות הללו בהן כולם עוסקין בלימוד התורה שבכתב בעניני הקרבנות, בודאי יש לשום לב לכל הדברים הנאמרים בחשיבות לימוד סדר קדשים, ויה"ר שיחשב לנו כאילו הקרבנות בפועל, ונזכה בקרוב לבנין בית המקדש ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים שמחים בבנין עירך ושישים בעבודתך.

(הרה"ח ר' אברהם ישעי' קליין הי"ו)

✧ **דבר בעתו** ✧

בניסן עתידין להיגאל

שמעתי מהגאון הגדול ר' דניאל חיים אלתר שליט"א ראש ישיבת פני מנחם, בעת שנשא מדברותיו בסעודתא דחקל תפוחין קדישין בליל שב"ק העל"ט פר' פקודי-החודש, בשבת התועדות דק"ק וויען, ובתוך דבריו אמר שבוייליאמסבורג מתגורר יהודי ושמו הגאון ר' מאיר צוויבל שליט"א, אשר אמנם לא שמעתי זאת ממנו בעצמו אבל ראיתי בספרו 'נו המאיר' דבר נפלא, שהרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע גילה שזמן הגאולה הוא בשנות הת"ש.

זכך מובא שם: סיפר כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א מעשה פלא ששמע מאביו הרה"ק רבי יענקעלע זצ"ל, שראה בעיניו כתב ידו של בעל המעשה, שסיפר על עצמו מה דבדידיה הוה עובדא, שפעם אחת הלכו האחים הקדושים הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ואחיו הרה"ק רבי זושא זי"ע, לקבץ מעות בעבור פדיון שבויים, וכאשר באו אליו התאמץ ביותר ונתן להם את כל הסכום שנוקקו לו. הרה"ק רבי אלימלך התפעל כל כך עד שאמר לו "שאל ממנו כל שאלה שבעולם ואענה לך", כשמעו כן קפץ ושאל "אימתי יבוא משיח". נתחוורו פניו של הרה"ק רבי אלימלך, כי לא עלה על דעתו שישאל שאלה זו, אך הרה"ק רבי זושא דחק בו ואמר "הלא הבטחת לו שתענה על כל שאלותיו", חשב רבי אלימלך מעט, ואחר כך אמר לו: לגלות לך את הזמן המדויק איני יכול, אך על כל פנים זאת אוכל לומר לך שהגאולה תהיה בשנות 'הת"ש', עד כאן המעשה.

זמוסיף שם, דהנה אף שאנו מאמינים באמונה שלימה בביאת המשיח, אף בלי רמזים וסימנים, ואפילו אם יגרום החטא ויתארך הזמן ח"ו, עם כל זה נחכה לו בכל יום שיבוא, אבל ממנו ניקח חיזוק גדול להתחזק באמונת צדיקים, להחזיק מעמד ולעמוד איתן בתוך חשכת גלותינו, כי קרב יום גאולתנו, כי עומדים כבר בסוף שנות ת"ש, ובודאי זמנים אלו מסוגלים ביותר לגאולה השלימה באם נשפר מעשינו ונשוב לפניך ית', ובכן התעוררי כי בא אורך.

זהנה כתבו המקובלים שבפסוק (שמות לח, כח) 'את האלף ושבע מאות' וגו' מרומז הגאולה העתידה, ולעניינינו יש לרמז ואת האלף דהיינו ה' אלפים, 'ושבע מאות' וגו', דהיינו בשנות ת"ש, הוא זמן מסוגל לביאת בן דוד, ע"כ.

(הרה"ח ר' אברהם ישעי' קליין ה"ו)

משה רבינו מנה וספר כל מלאכת המשכן כדי שלא ישלטו בהם ידי זדים

הוספה בענין מ"ש במבוא בגליון פר' פקודי אודות כלי המקדש, היכן נמצאים כהיום הכלים הקדושים שהיו בבית המקדש, ולהיכן גלו בשעה שנחרב הבית בעוה"ר.

יש לציין לדבר נפלא שמובא בספר יגל יעקב להגאון ממישקאל'ן זצ"ל, עה"כ (שמות לח, כא) 'אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה עבודת הלוים' וגו', דיש לדקדק שהרי בא לספר כאן החשבון של הכסף והזהב העשוי למלאכה, ומה שייך לזה 'עבודת הלוים'. ועוד יש לדקדק מה שפירש"י על כפל המשכן, שנתמשכן ב' פעמים בשני חורבנות בשביל עוונותיהם של ישראל, וצריך ביאור מה ענין רמז זה לכאן דמירי בענין החשבון והמנין.

וכתב לבאר ע"פ הנודע מדברי חז"ל דבמעשי ידיו של משה לא שלטה יד אויב, וכן בפסוקי מלכים וירמי' בענין החורבן וזכר שם מה שלקחו האויבים בעת החורבן, ולא נזכר בהם מכלי המשכן של משה רבינו ע"ה, וי"ל אחד מאלפי טעמים עפ"י מאמרם ז"ל (חולין קה): דכל מידי דצייר ומני וחתום לית להו רשותא לחיצונים, וי"ל דזה שכתב אחד מהטעמים שנתכוון משה רבינו במנין כל דבר, לתת בזה כח ועוז שלא יוכלו לשלוט בהם שום אויב, דכבר ראה ברוה"ק שעתיד להתמשכן ב' פעמים בעוונותיהן של ישראל, ע"כ מנה וספר כל דבר ביחוד לבלתי תת למשחית לשלוט בהם, ומביא סמך לדבריו מדברי הזוה"ק (ח"ב רכג). ועל דא אצטריך הכא חושבנא, בגין דבהאי אתקיים עבידא, וגם מטעם שעתיד הוא להחזירם לנו בבנין המקווה כל דבר במשקלו ובמנינו, וע"ד שכתב האוה"ח הק' (בפ' תצוה) כי משה הוא בעצמו יהי' משיח, ע"כ הוצרך מנין הזה מפני שעתיד להיגנז מן העין, ולדעת כל מה שנחסר לנו בגלות לתקן ולהוציאם מבית גניזתם בבנין המקווה בבי"א.

וז"ש 'אלה פקודי המשכן', פי' מה שנמנו כל עבודת המשכן הוא בשביל 'משכן העדות', שעתיד להתמשכן בעוונותיהן של ישראל, ולכן סיים הכתוב 'עבודת הלוים', לרמז אימתי יהי' זה שיחזרו לנו כל דבר במשקלו, זה יהי' לעת קץ הפלאות שאז יהי' הכל תחת עבודת הלוים, כמבואר בהאריז"ל ביחזקאל שנכתב כ"ד פעמים 'והכהנים הלוים', שאז יתעלו הלוים למעלה ממדרגת כהנים ויהי' העבודה בלוים, עיי"ש.

ועד"ז פירש ג"כ מ"ש בפרשת החודש (שמות יב, ג) 'ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית', ויקחו להם איש שה לבית אבות' היינו בחי' מקדש ראשון ושני שהי' בזכות האבות הק' אברהם שקראו 'הר' ויצחק שקראו 'שדה' ר"ת 'שה', שיראו לתקן שהי' 'שה לבית', היינו שנוכה לבנין השלישי בזכות יעקב שקראו 'בית', וזה הי' המכוון בנתינת הדם על שתי המזוזות נגד ב' בתים ראשונים כנגד אברהם ויצחק כדאי' במדרש, ועל המשקוף כנגד יעקב, וזהו כוונת הפסוק 'על הבתים אשר יאכלו בהם', היינו בית המקדש, 'יאכלו' דייקא לעתיד בב"א.

(מפי הרה"ח ר' יונה ראטה ה"ו)

טעל: 845.210.6668
 פעקס: 845.314.8486
 אימעיל: chelkeiny@gmail.com

להכניס דברי
 תורה בתוך הגליון
 ולהערות והארות:

הגליון נערך ע"י מכוון קונטרס
 מ"ה אברהם ישעי' קליין
 מ"ה יואל הכהן מאשקאוויטש
 מ"ה משה אברהם לייפער
 מ"ה שלמה הערשקאוויטש

חכ"קינו
 בתורתך